

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****MEHMET TURGAY ÖZBEKLER BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/20779
Karar Tarihi : 11/3/2020

Başkan : Recep KÖMÜRCÜ
Üyeler : Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Raportör : Cafiye Ece YALIM
Başvurucu : Mehmet Turgay ÖZBEKLER
Vekili : Av. Merih KAVUKÇU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir vergi incelemesi sonucuna bağlı olarak aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin; başvurunun usule ilişkin imkânlar bakımından dezavantajlı duruma düşürülmesi nedeniyle de silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 7/4/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

A. Vergi İncelemesi Süreci

8. Başvurucu, eşine ait Tunçöz Teknik Malzemeler Nakliyat Turizm İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin (Şirket) yetkilisidir.

9. Vergi idaresince, başvurunun yetkilisi olduğu Şirketin 2008 ile 2012 arasındaki dönemlere ilişkin işlemleri vergi incelemesine tabi tutulmuştur. Şirketin ilgili dönemlere ait defter ve belgelerinin incelenmesi sonucunda vergi tekniği, vergi inceleme ve vergi suçu raporları düzenlenmiştir. 26/7/2013 tarihli vergi tekniği raporunda;

i. Şirketin 2007 yılının altıncı ayından beri gerçek bir ticari faaliyetinin olmadığı, bu tarihten sonra Şirket tarafından düzenlenen faturaların tümünün gerçek bir mal ve hizmet teslimi olmadan komisyon karşılığı düzenlenen sahte belge olduğu belirtilmiştir.

ii. Şirketin sahte fatura düzenleme fiili ile elde ettiği komisyon gelirinin vergilendirilmesi için 2008, 2009 yılları kazançlarının ilgili takdir komisyonu marifetiyle takdir edilmesi için vergi dairesince takdire sevk işlemi yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

iii. 2008, 2009 ve 2012 yıllarında sahte belge düzenleme fiilini işleyen başvuru hakkında suç duyurusunda bulunulması önerilmiştir.

10. Bu rapora istinaden düzenlenen 1/12/2014 tarihli vergi inceleme raporlarında başvurunun yetkilisi olduğu Şirkete 2009 hesap dönemi katma değer vergisi yönünden yapılan sınırlı inceleme neticesinde 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 353. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca usulsüzlük cezaları; ayrıca aynı Kanun'un 341. ve 344. maddeleri uyarınca mükellef adına resen bir kat vergi ziyai cezası kesilmesi önerilmiştir. Vergi idaresince vergi inceleme raporu doğrultusunda başvurunun yetkilisi olduğu Şirket adına 2008 ve 2009 hesap dönemlerine ilişkin olarak vergi ziyai cezaları tarh edilmiştir.

B. Ceza Yargılamasına İlişkin Süreç

11. Başvurucu hakkında ayrıca sahte fatura kullanma ve düzenleme nedeniyle 213 sayılı Kanun'un 359. maddesinin (b) bendi uyarınca suç duyurusunda bulunulmasının uygun olacağı yönünde vergi suçu raporu tanzim edilmiştir. Bu rapora dayanan Vergi Denetim Kurulu 9/9/2013 tarihinde başvuru hakkında Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) suç duyurusunda bulunmuştur.

12. Başsavcılık 3/12/2013 tarihinde başvurunun sahte fatura düzenleme eylemi nedeniyle zincirleme biçimde 213 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan cezalandırılması talebiyle iddianame düzenlemiştir.

13. İddianamenin kabulüne karar veren Kocaeli 3. Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) konu hakkında bilirkişi incelemesi yaptırmıştır. Mahkeme 29/11/2016 tarihli kararı ile Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının vergi tekniği raporu, vergi suçu raporu ve yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu alınan rapor doğrultusunda başvurunun sahte fatura düzenleme suçunu işlediğine ve 213 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan cezalandırılmasına

karar vermiştir. Mahkemece başvuru hakkında 213 sayılı Kanun'un 359. maddesinin (b) bendi gereğince 2008, 2009, 2012 yıllarındaki eylemleri nedeniyle alt sınırdan ceza tayin edilmiştir. Mahkeme, aynı suç işleme kararı ile Kanun'un aynı hükmünü değişik zamanlarda birden fazla kez ihlal ettiği gerekçesiyle başvurucuya verilen cezaları 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 43. maddesinin ilk fıkrası uyarınca artırmış ve sonuç olarak başvurunun üç kere ayrı ayrı 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

14. Başvurucu, sahte olarak düzenlendiği iddia edilen faturalar üzerinde yazı ve imza incelemesi yapılması talebinin reddedilerek eksik inceleme ile, işlemediği bir suçtan cezalandırıldığını belirtmiş ve istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 18. Ceza Dairesi 7/3/2017 tarihinde başvurunun istinaf başvurusunun esasan reddine karar vermiştir. Başvurucu, nihai kararı 27/3/2017 tarihinde öğrendiğini belirtmiştir.

15. Başvurucu 7/4/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Mahkemenin 11/3/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Aynı Fiil Nedeniyle Yeniden Yargılanmama veya Cezalandırılmama İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

17. Başvurucu, yapılan vergi incelemesi sonrası aynı fiil yönünden hem idari süreçte vergi cezası kesildiğini hem de adli süreç sonunda hapis cezasına mahkûm edildiğini belirtmiş; aynı fiil dolayısıyla iki kez yargılanmama veya cezalandırılmama (*ne bis in idem*) ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

18. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

19. Aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama (*ne bis in idem*) ilkesi gereğince kişi aynı fiil nedeniyle birden fazla yargılanamaz veya cezalandırılmaz. Ancak bu ilke mutlak olmayıp korunan hukuki yararı, unsurları, amacı ve neticesinin farklı olması nedeniyle ayrı hukuk disiplinleri kapsamında aynı fiilin farklı şekillerde mütalaa edilmesi mümkündür. Bu ilke sadece ceza davalarına ilişkin olduğu için aynı fiilden dolayı ceza soruşturmasının yanında ayrıca hukuk davası veya disiplin soruşturması açılmasına engel teşkil etmez. Dolayısıyla bir fiilin söz konusu hukuk disiplinlerinin öngördüğü farklı yaptırımlarla cezalandırılması aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz ilkesine aykırılık oluşturmaz (bazı değişikliklerle birlikte bkz. AYM, E.2017/28, K.2017/107, 31/5/2017, § 15).

20. Aynı fiilden dolayı yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin uygulanabilmesi için hukuka aykırı fiillere bağlanan iki ayrı cezanın birlikte uygulanıp uygulanmadığı ve dolayısıyla aynı kişinin iki kere yaptırma tabi tutulması sonucuna yol açılıp açılmadığı değerlendirilmelidir. Ayrıca *ne bis in idem* ilkesine uygunluk yönünden müdahalenin yol açtığı söz konusu mükerrerliğin *aynı fiilden* kaynaklanıp kaynaklanmadığı hususunun da irdelenmesi gerekir (AYM, E.2017/95, K.2017/119, 12/7/2017, § 13).

21. Somut olayda başvurunun yetkilisi olduğu Şirkete vergi ziyayı ve özel usulsüzlük cezaları uygulanmıştır. Bunun yanında başvurunun *sahte fatura düzenlemek* suretiyle 213 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan cezalandırılması talebiyle ceza davası açılmış ve yapılan yargılama sonucunda mahkûmiyetine hükmedilmiştir.

22. Somut olayda Şirket hakkında vergi incelemesi başlatılmış, vergi incelemesi sonucu başvurunun sahte fatura düzenlediği tespit edilmiştir. Başvurunun sahte fatura düzenlemesi eylemi nedeniyle ceza soruşturması yapılmış, vergi incelemesi ise başvurunun yetkilisi olduğu Şirket aleyhine yapılmıştır. Sonuç olarak başvurunun yetkilisi olduğu Şirket aleyhine aynı vergilendirme dönemleri ile ilgili olarak vergi idaresince elde edildiği takdir edilen gelir üzerinden vergi cezaları uygulanmış, başvuru hakkında da sahte fatura düzenleme eylemi dolayısıyla ceza yargılaması yapılarak başvurunun mahkûmiyetine karar verilmiştir.

23. Yukarıda açıklanan ilkeler somut olayla birlikte değerlendirildiğinde idari süreç sonunda vergi cezasının başvurunun yetkilisi olduğu Şirket aleyhine, adli süreç sonunda mahkûmiyet kararının başvuru aleyhine verilmesi nedeniyle başvurunun ihlal iddiasının aynı fiil nedeniyle iki kez yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi kapsamına girmediği anlaşılmaktadır.

24. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Silahların Eşitliği İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurunun İddiaları

25. Başvuru, imza ve yazı incelenmesi talebinin Mahkemece reddedilerek eksik inceleme ile mahkûmiyet kararı verildiğini; hak arama hürriyeti, savunma hakkı ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

2. Değerlendirme

26. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/19). Başvurunun iddialarının adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan *silahların eşitliği* ilkesi kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

27. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (3), 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca başvurunun başvuru konusu olaylara ilişkin iddialarını açıklama, dayanılan

Anayasa hükmünün ihlal edildiğine dair hukuki iddialarını kanıtlama, bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeleri ve delilleri sunma yükümlülüğü bulunmaktadır (S.S.A., B. No: 2013/2355, 7/11/2013, § 38; *Veli Özdemir*, B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20).

28. Başvuruya konu ihlal iddiasıyla ilgili deliller sunarak ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem veya kararların aslı ya da örneğini başvuru dilekçesine ekleme sorumluluğunun başvurucuya ait olmasına rağmen başvurucu, taleplerinin Mahkemece reddedildiğine ilişkin iddialarını temellendirememiştir. Bir başka ifadeyle hangi tarihli dilekçeyle veya hangi tarihli celsede imza incelemesi yapılması yönünde Mahkemeden talepte bulunduğu ilişkin deliller Anayasa Mahkemesine sunulmamış, Mahkemenin anılan taleple ilgili olarak verdiği karar da başvuru formuna eklenmemiştir.

29. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 11/3/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M.Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU